

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

MAGMA

Sayı: 22 • Mart 2017

Baykuş

~ DOĞANIN GÖZÜYLE: TARİH ~

Dosya

Dünyayı Anlatan Kadın

MARGARET BOURKE-WHITE

Çağın neredeyse tüm önemli olaylarının, kıyımların, göç ve devrimlerin tanığıydı. Aldığı ilk fotoğraf makinesinin çektiği ilk fotoğraf, göç dalgasıyla değişimlerin eşliğindeydi. Orada durdu, öylece baktı her şeye...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://ranney.org>

©
Yıl 1936, Missouri
Nehri üzerine
kurulacak Fort Peck
barajının devasa
borularının içindeki
iççiler; endüstri
fotoğrafçılığının ikon
örneklerinden biri.

Dünyayı Anlatan Kadın

MARGARET BOURKE-WHITE

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Leipzig kenti belediye başkan yardımcısı Regina Lisso, kızı ve kızıyla, ofisinde sığınur içerek intihar etmiş, kısa süre sonra Margaret Bourke-White oraya gelmiş. Nazi Partisi üyesi Regina Lisso, Amerikan askerlerinin kente yaklaştığını öğrenince bu yolu seçmiş.

Belgesel fotoğrafçılığın öncüsü Margaret Bourke-White'in kimi zaman tutkulu kimi zaman gözü pek yaşam öyküsü. Yirminci yüzyılda dünyayı sarsan olayların, savaşların, göçlerin, kapitalist ya da "sosyalist" sanayileşmenin ortasında bir Amerikalının, fotoğrafın ve belgesel dergiciliğinin tarihi.

yazı: ÖZCAN YÜKSEK / fotoğraflar: MARGARET BOURKE-WHITE

Kendisinin yazdığı ya da başkalarının kaleme aldığı yaşam öykülerini okuduktan sonra Margaret Bourke-White'i tarif eden sözü yine en iyi kendisinin söylediğini anladım: "Sanırım tüm fotoğrafçılar için en büyük fotoğraf henüz çekilmemiş olandır. Ben de o fotoğrafçılarındayım."

İnsanlık anda, gözü doymaz birinin ihtirası deyipgeçe bilir bu söze. Diğertaraftan busözlerde, fotoğrafın anlamı da gizlidir; bu sözler, fotoğrafnediradio gizemli, elea vuca sığmaz, yanıtlanmasi güç sorunun yanıtıdır belki de.

Fotoğrafın gücü, gerçeğin kendisinden, yaşamın gücünden gelir. İnsanlık tarihinin en karanlık dönemlerinden birinin yorulmaztanığı olarak Amerikalı fotoğrafçı Margaret Bourke-White için anlamının tam da bu olmasında şaşılacak bir şey yok. Bize de artık o henüz çekilmemiş olan fotoğrafın gerçeğini hayaletmek düşüyor. Netuhaf, gerçek bir imge olarak fotoğraf, hayal olamaz da bir imgeye, bilinmez bir imgeye dönüşüyor. Fotoğrafın sırrı böyle bir şey, en bilindir haldeyken bilinmezliğin imgesini yaratmak.

Oysa Margaret Bourke-White'in fotoğrafa ilk başladığı yıllarda, yumuşak odaklı fotoğraf denilen, lensin üzerine sürülen sıvıyla çekilmiş fotoğraflar sanat sayılıyordu. Gerçeğin kendisi, fotoğrafçı takımı

içinsiradandı ancak onaetki kazan-dırmaksanatı yaratıyordu.

Bir gün, zamanın önde gelen fotoğrafçılarından Ralph Steiner ile tanıştı. Steineronu, "yumuşakodaklı fotoğraf işinden vazgeç, doğrudan fotoğrafçek" diye uyarıp şöyle dedi: "Kamera bir makinedir. Fotoğraf da fotoğraf gibi çekilir." Bu sözlerden sonra Margaret tarzını değiştirdi, dünyaya yumuşak değilolduğu gibi bakmaya başladı. İmgeleri keskin ve berraktı artık. Derinsiyahlarveparlak beyazlarvardı; onuniçin bundan böyle. Gerçek dünyanın karanlık da kara yazgısının o karanlık renklerini görecekti gözleri. Beyazlık ve ışılda o karanlığı görmeye, ortayaçıkarmaya, daha belirgin kılmaya yarayacaktır. Kimsenin tanıklolmadığı korkunçluklara, karanlık yaşamlara tanık olmak kendi seçimi oldu.

Dünyayı, dünyanın yakın geçmişini ve hatta geleceği, en yalın ve nesnel biçimde Margaret Bourke'nin veya başkalarının fotoğraflarına bakarak anlayabiliyoruz. Bugüniçin anlıketkisini, görülürgörülmezinsanı sarsma gücünü yitirmiş olsa bile fotoğraf halen bunuyapmaya çalışıyor. Yitirmesinin nedeni, fotoğrafın oynanmış, bozulmuş olma hissinin çoğalması, Photoshop çağınıyaşıyor olmamız. Fotoğraf, kendini gerçek olarak kanıtlamak ya da güvenilir bir kaynak tarafından sunulmak zorunda değil. Gerçek olduğunu inkâretmekartık çok kolay.

İlla Margaret Bourke'nin bir fotoğrafını da değil, onun zamanından bir başka fotoğraf ustasının karesini anımsamaya çalışalım; dünyayla biraz ilgili hemen herkesin zihninde silinmeyen bir kare, Alfred Eisenstaedt'in bir karesi. Fotoğrafçı bu kare için New York'un kalbi Times Meydanı'nda uzaktan gördüğü bir bahriyeliye doğru hızla koşup yakalamış o görüntüyü. Çünkü o bahriyeli, yoluna çıkan her kadını belinden kavrayıp öpüyormuş. Eisenstaedt'in bu fotoğrafını dünyanın unutmaması mümkün değil. O akşam yani 14 Ağustos 1945'te Japonlar teslim olmuş, devam eden saatlerde İkinci Dünya Savaşı'nı sona erdiği açıklanmıştı. Bu foto-

Hindistan lideri Mohandas Gandhi, geleneksel Hint ürdimini desteklemek amacıyla simge olarak kullandığı ünlü çıkıncının yanında bağdaş kurarakdünyaya ilk fotoğrafınısunmuştu.

raf, kimi kusurları ve tuhaflığına rağmen barışı çok güzel tarif ediyordu işte. Biz sadece bir tek öpüşme sahnesi görüyorduk. Oysa asker, kadınlarla bu sevinci tek tek paylaşıyordu. Fotoğraf her zaman yaptığını yapıyor, kendisinden önceki ve sonraki sahneleri saklıyordu. İmge olmanın kaçınılmaz haliydi bu.

Margaret Bourke-White'in o güzel fotoğrafını diye tatil ettiği o ileniz

çekilmemiş fotoğraf sahnesi, bizzat gördüğü, içinde yaşadığı bir sahneydi:

Cankurtaran sandalyeyle terk ettiği gemiyi uzakta batarken görmüş ama fotoğrafını çekememişti. Gemi 1942 yılında, İkinci Dünya Savaşı esnasında Kuzey Afrika'ya asker sevk ediyordu, adı Flying Fortresses yani uçan kaleydi. *Life* dergisi için bu gemiyi. Aynı zamanda Amerikan

**İkinci Dünya Savaşı'nda,
Kuzey Afrika'da Alman
hedeflerini vuracak
Amerikan uçaklarından
birinde, Bourke-White ve
kocaman kamerası için
yer açılmıştı.**

ordusundaki ilk kadın fotoğrafçıydı. ABD, İngiltere, Fransa, Rusya ve Kanada bir araya gelmiş, Almanların büyük bölümünü kontrol ettiği Kuzey Afrika'yı vurmaya gidiyordu.

Margaret de bu saldırıyı fotoğraf-
lamak istiyordu. On İkinci Hava Kuv-
vetleri Komutanı General Doolittle
ona bu izni vermişti. Ne var ki bulun-
duğu gemi 22 Aralık sabah 02.10'da
bir Alman torpidosuyla isabet aldı.
İçine atladığı cankurtaran teknesi
nerdeyse tamamen suyla doldu. Ka-
meralarını sudan korumak için sıkı
kucağına tutuyordu. "Ay ışığın-
da gümüş bir tepsi gibi parlayan ve
sonra hızlakanlıksularagömülen"
o gemiyi çekememişti. Oysa gemi-
den ayrıılırken yanına verilen acil
durum torbasına, nispeten küçük
kamerası Roliflex'ini ve dünya li-
derlerini fotoğraflamak için gerekli

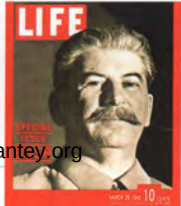
tiflerini de sıkıştırmıştı. Metrelerce
yükseklikteki dalgaların doldurduğu
teknenin içindeki kargaşa yüzünden
fotoğraf çekememişti. Ancak ertesi
gün kamerasını yeniden bulmayı ba-
şarılıp çekmeye koyuldu. Birkaç saat
sonra bir destroyer cankurtaran
sandalina ulaştı ve onları kurtardı.

Life dergisinin Şubat 1943 sayı-
sında Margaret'in fotoğrafları ve
yazısı, Womenin Lifeboats (cankur-
taransandallarındaki kadınlar) baş-
lığıyla yayımlandı.

Yirmi üç yaşındayken günlüğüne,
"ünlü olmak ve çok para kazanmak
istiyorum" diye yazmıştı Margaret
Bourke-White ve bu arzusuna bir yıl
sonra kısmen ulaşmıştı. 1927'de pro-
fesyonel fotoğrafçılığa başlamıştı
ama yalnızca fotojurnalizm yapmak
istiyordu, savaşa, bombardmana git-

**Sovyetler Birliği'nin Dinyeper Nehri
üzerinde, o zamanki dünyanın büyük
barajını inşa eden Amerikan ordusuna ait
şirketin mühendislerinden biri,
1931 (üstte).**

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://rante.org>

Yaklaşan Ameri kanaskerleri nedeniyle
Weimer halkı evi emi terk ederken
Buchenwald toplama kampında
katledilmiş insanlarla ilk kez yüz leşiyor.
Tarihin en dramatik karşılaşmalarından
biri. Alman sivililerin ilk tepkisi: "Bu
katliamlardanhaberimiz yoktu..." (üstte).

Sahra Çölü'ndeki bir bombardımana
davet etti, üstelik komutan Margaret
Bourke'ye, kocaman, havada ve sar-
sıntıda daha iyi sonuç veren, büyük
format fotoğraf çeken özel iki kamera
kiralayıpverdi.

22 Ocak 1943'te, Tunus'ta bir Al-
man hava üssü bombalanırken o da
Amerikan uçaklarından birindeydi.
Bir bu pencerede, bir öbür pencere-
de, o ağır K-2 kamerasıyla aralıksız
fotoğraf çekiyordu ama Almanlar
da boş durmuyordu, bulunduğu
uçak her an vurulabilirdi. Vuruldu
da... Fotoğrafları, Bourke-White
Goes Bombing (Bourke-White bom-
bardımanında) başlığıyla *Life*'ta, 1943
Şubat'ında yayımlandı.

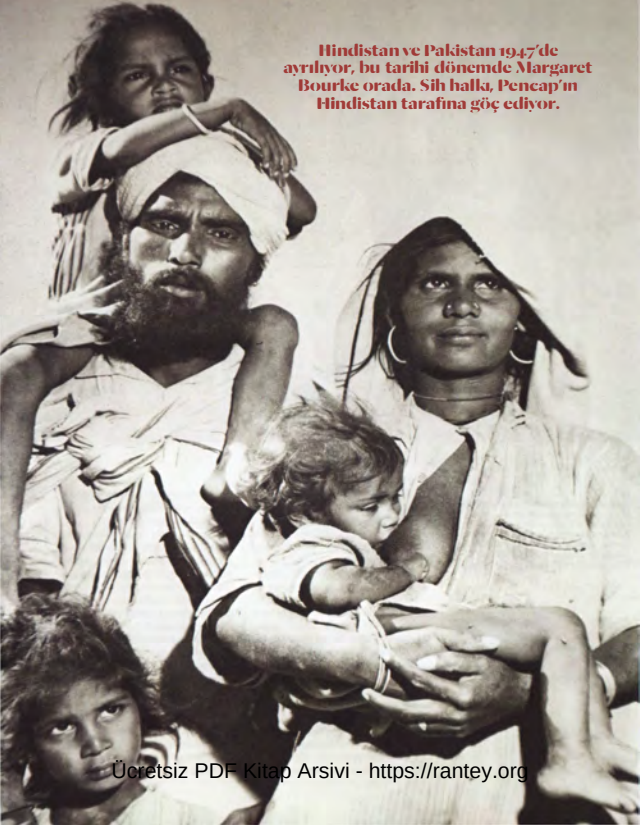
Margaret Bourke-White ilklerin
kadınıydı: *Fortune* dergisinin ilk fo-
toğrafçısı, Sovyetler Birliği'ne kabul
olan ilk kadın fotoğrafçıydı ve Margaret

rafçı, *Life* dergisinin ilk kadın fotoğ-
rafçısı ve cephede çalışması kabul
edilen ilk kadın fotoğrafçı.

Margaret sekiz yaşındayken baba-
sıyla birlikte matbaa makinesi üreten
bir fabrikayı ziyarete gitti. Erimiş,
kızındemirin birkaptanbirkabadö-
külüşünü izleyince içinde bir şeyler
kaynamaya, magma gibi dolanmaya
başladı. Öyle ki ABD'nin ilk sanayi
fotoğrafçılarından biri oldu. Maki-
neler, dumanlar, çeşitli büyüklükteki
civatalar, insanın küçük kaldığı dev
sistemler onu içine çekip aldı. Mes-
leki kariyerinde ağır sanayi fotoğraf-
larının büyük yeri vardır artık. Öyle
ki 1930'da New York'taki Erkekler ve
Makineler sergisine eserleriyle kat-
ıldı. Sanayileşme çağından ortaya
çıkan önemli sanatların da sanayi-
den ilham alacağı sanılıyordu çünkü
her şeyin bir makineyle yapıldığı ve Margaret

**Hindistan ve Pakistan 1947'de
ayrılıyor, bu tarihi dönemde Margaret
Bourke orada. Sih halkı, Pencap'ın
Hindistan tarafına göç ediyor.**

Yarısı tarım işçisi kadın pebegini emziriyor, 1937. Steinbeck'in *Güçsüz Üzümleri* romanında anlatılan zor zamanlar gibi.

**Margaret White, uzun süre dünyanın en
yüksek binası olarak kalacak
New York'taki Chrysler Building'i inşa
halinde fotoğraflarken, 1931.**

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

de Sovyet Beş Yıllık Planları çerçevesinde neler olup bittiğine doğrudan bakmak için hiçbir yabancı fotoğrafçı içeri bırakılmıyordu. Ya bancı mühendislik danışmanları - çoğunlukla Amerikalılar - gelip gidiyorlardı yalnızca.

Hiçbir şey beni kapalı bir kapı kadar kendine çekmez, diye yazar Margaret-Bourke kitabında, önce ben görmek istiyordum. Başarılırsa neredeyse bir gecede sanayileşmeye çalışan bir ulusun öyküsünü ilk kez tüm dünyaya gösterecekti.

Fotoğrafçıya Rusya için arka plan da yardımcı olan kişi Cleveland'ın belediye başkanı Dan Morgan'dı. Sovyet sınırları içinde hemen hemen küçük bir Cleveland kuruyorlardı. Warner&Swasey ve Foote-Burt firmaları Stalingrad'ı yaratıyorlardı.

● Brezilyalı kahve toplayıcıları, São Martinho, 1936. Bu çalışmasından çok sayıda portre fotoğrafı bulunmaktadır ve halen açıkta sergilenmektedir (solda).

Moskova'da bir hastanede sıra bekleyen çocuklar, 1931 (üstte).

McKee ve Austin, Sovyetler Birliği'ndeki en büyük tesislerin bazılarını yapıyordu. Si brya'daki çelik üretiminin Karadeniz'deki rafinerilere kadar Amerikalı şirketler vardı. Detroit de Ford tarafından belirgin şekilde temsil ediliyordu Sovyetler Birliği'nde; General Electric de Ford'un endüstriyel mimarı Albert Kahn, Stalingrad için fabrika binaları grubunun tamamını seferber etmişti. Dünyanın büyük barajları kuruluyordu. Marksistler Amerikalıların bu desteğine kâr götüldü diyebilir ama Sovyet devrinin kurulmasında Amerikan sanayicilerinin oynadığı rol az sayılmaz.

Margaret Bourke-White SSCB'den döndükten sonra pazar günleri çıkan New York Times Magazine'de altı fotoğraflık bir röportaj yayımlandı. Başlık şöyleydi: Beş Yıllık Plan, Dünya Kapitalizminin Tabutlarını Çakıyor.

Hindistan alt kıtasının özgürlüğü hareketi sırasında Bourke-White, Gandhi'yi dönen çıkışta ve Pakistan'ın kurucusu Muhammed Ali Cinnah'ı sandalyesinde dik olarak çektiği için Hindistan ve Pakistan'da çok tanındı. Cesetlerle dolu caddeler, yanmış bedenlerle dolu trenler, perişan mülteciler, Bourke-White'in dünyaya anlattığı trajik öykülerdi.

Babası fotoğrafçılığa çok meraklı biriydi, her daim mercekler, agraflar, diğer araç gereçlerle haşır neşirdi. Böyle olduğundan Margaret babası ölünceye değin kendine bir kamera almadı. Üniversitede ilk okuduğu dal süringenler, yılanlar üzerineydi ama o New York Columbia Üniversitesi'nde sanat eğitimi dersleri almaya başlamıştı. Annesi onaltı kamerası vardı, İca Refleks'ti markası, merceği de çatlağı; fiyatı bu yüzden 20 dolardı. Sonrasında hayata hep merceklerden baktı. O ilk mercekteki çatlak, insan ruhunun derinliklerini tüm fotoğraflarıyla ona bakıncı insanlara geçti...

